

Euroopan lukevin kulttuuripääkaupunki 2026 -kampanjan ideointia

Koulukirjasto-opettajien tapaaminen 23.4.2024

Tanja Salo

Ryhmätyöskentelyn koonti

1. Lukutaitotyön näkyväksi tekeminen Oulussa ja Oulun ulkopuolella	2. Lukemaan innostamisen tapahtumat kouluilla	3. Koulun lukuhaasteet ja -kilpailut - tavoitteena saada kaikki innostumaan lukemisesta	4. Lukupiiritoiminta kouluilla - ideoiden jakaminen opettajille - lukijan taitotason huomioiminen (esim. lukupiirikirjojen valinta) - dialogitaitojen harjoittelu
Kenelle lukutaitotyöstä halutaan kertoa? a) Kodit ja perheet - halutaan edistää lukemista myös kodeissa - koulun somekanaviin postauksia esim. lukuhetkistä - vanhempainilloissa teemaksi lukutaidot (jokin valmis paketti opettajien käyttöön. Lyhyt video, 1 min. myös englanninkielinen tekstitys) - <i>Miten saan nuoren lukemaan</i> - video? (Jonkun podcastin video on olemassa?) - kerrotaan lukevan aikuisen mallista - läksyksi perheen lukuhetki - lukuhaaste perheille	1. Lukutempaukset a) Käytävätehtävät - lukubingotehtäviä ympäri koulua (palkintona tikkari tai Wilma-merkintä) b) Teemapäivät - koko koulu lukee villasukat jalassa viltin ympärillä (ilmoitetaan tarpeeksi aikaisin) - työpajoja, joissa kierretään (sarjakuvakeskus, vinkkaukset eri teemoilla, rehtori lukee...) - pukeudutaan kirjan hahmoksi - kevätjuhlan teema jonkin kirjan/kirjojen/kirjailijan (esim. Peppi Pitkätossu, Vaahteramäen Eemeli) ympärille - kirjojen vaihtoa: tuot kirjan, saat ”setelin”, jolla saat toisen kirjan - kirjakeräys kotoa (kestävän kehityksen näkökulma)	Yksilöhaasteita a) Minä lukemassa -valokuvakilpailu -> lisätietoina missä luen ja miksi luen b) luetaan eri tavoin, esim. 300 minuutin lukuhaaste c) Oulun kaupungin lukudiplomi Haasteita luokalle/koko koululle 1. Rakennetaan pala palalta yhteistä lukukuviota, esim. osana Huhtikuu on lukukuu -tempausta a) Suuri lohikäärme -kehyskertomus - askarrellaan suuri lohikäärme esim. luokan seinälle - luettuaan kirjan oppilaalle tiili, jonka saa asettaa haluamaansa kohtaan esteeksi lohikäärmeelle	a) Pieniä lukupiiritehtäviä - pareittain lukeminen: toinen lukee ja toinen kuuntelee. Jatketaan aina siitä, mihin toinen jäi. - henkilöhahmojen käsittelyä sanaluokkien avulla: kuvat hahmoista ja niiden ympärille esim. adjektiiveja -> <i>Minkä hahmon haluaisit parhaaksi kaveriksesi?</i> - Tehdään omat kirjaset, jotka kiertävät. Oppilas saa tehdä kirjaseen yhden kysymyksen, johon toinen oppilas vastaa. - Pienessä lukupiiriporukassa harjoitellaan vastaamaan erilaisiin kysymyksiin. (Arvotetaan vastaukset sen mukaan, vastaako oppilas omaan kysymykseen vai jonkun toisen laatimaan kysymykseen.) - Pelillistäminen: Poimitaan sanoja kirjasta ja pohditaan, mihin ne luetussa kirjassa liittyvät (esim. Alias-tai Trivial Pursuit -tyyliin)

<p>b) Koulun sisällä lukemisen näkyväksi tekeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - koulussa kirjallisuusdiplomin suorittaneiden juhlistaminen aamunavauksen yhteydessä kerran kuussa huomioidaan kirjallisuusdiplomin saajat (esim. Kiiminkijoki) - kirjallisuusdiplomijuhlat - lukukampanjat: lukumadot, kirjahyllyt (luettujen kirjojen määrä näkyviin) - kirjamessut: luettuun kirjaan jokin tuotos - kirjojen vaihtajaiset - opettajakollegoiden innostaminen: rehtorin täytyy velvoittaa kaikki osallistumaan. Kaikki helppo ja valmis materiaali innostaa! - rehtoreille viestiminen tärkeää! Rehtori sitouttaa henkilökunnan. - koulun lukutaitostrategiat: mitä tehdään lukuvuoden aikana (vrt. Hiukkavaaran koulu) <p>c) Oulun kaupungissa</p> <ul style="list-style-type: none"> - kaupungin päättäjät: toimittaa lukuja diplomin suoritusmääristä, lainausmääristä. Lokakuu on lukukuu -kampanjan näkyväksi tekeminen ja päättäjien vierailut kouluilla. - Päättäjien kannustusviestit kouluille? (Oppilaat voisivat esim. haastatella päättäjiä lempikirjoista. Tai sitten video.) 	<p>c) Lukuviikot</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukemiseen liittyvät aamunavaukset esim. Lukuviikolla - Lukukuussa aamunavauksessa esitellään projektia, lukumajoja, salilukua välituntisin, kirjailijavieraat, vinkkauksen jälkeen tehtäviä - eniten lukevan luokan palkitseminen - tiettyä teosta luetaan joka päivä keskusradiossa <p>d) 50 vuotta Oulussa koulussa - juhlavuosi</p> <ul style="list-style-type: none"> - yhteisiä ideoita kaikille kouluille (ohjausryhmän tuki) - tietoa kaikille kouluille, rehtoreille jo nyt: huomioiminen lukuvuosisuunnitelmassa - kirjailijavierailujen mahdollistaminen keskitetysti (esim. Magdalena Hai, Helena Pitkäkangas, Salla Simukka, Siri Kolu, J.S. Meresmaa, Emmi Mustaniemi, Jyri Paretskoi, Lotta Saahko) -> kouluille korvamerkittyä rahaa, saman alueen koulujen yhteiset vierailut - joka luokalle 50 tehtävää -bingo viikoittain (palkinto keväällä) - Read with a Grown-Up -lukutempaus koko perheelle (ks. Koulun lukuhaasteet ja -kilpailut), Oulun 50 eniten luenutta paria palkitaan? 	<ul style="list-style-type: none"> - seurataan yhdessä, milloin lohikäärme saadaan nalkkiin <p>b) Tatu ja Patu -kehyskertomus</p> <ul style="list-style-type: none"> - askarrellaan Tatu ja Patu -kuva esim. koulun käytävälle - annetaan jokaiselle luokalle oman väriset tarrat - luettuaan kirjan oppilas saa luokan tarralla ”väritettyä” Tatu ja Patu -kuvaa - luokka, joka lukee eniten, saa palkinnon, esim. pääsee pelaamaan Tatu ja Patu -pakohuonepeliä <p>c) Muita kehyskertomuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> - esim. koulun ruokalan seinälle vaikkapa Minecraft-kuva, johon täytetään pikseleitä, tai akvaario, johon kerätään kaloja luettujen kirjojen mukaan <p>d) Lukutoukan kasvatus koulun käytävälle yhdessä</p> <p>2. Mysteerihaasteet</p> <p>a) Mitä kuvasta paljastuu? - lukuhaaste</p> <ul style="list-style-type: none"> - koulun käytävälle ripustetaan kuva, joka on peitetty lapuilla - aina kun lukee kirjan, saa poistaa yhden lapun 	<p>b) Laajoja lukupiiritehtäviä</p> <p>Tarjotaan vaihtoehtoisia suoritustapoja: <i>Miten haluatte esitellä lukemanne kirjan muulle luokalle?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - esim. video - posterit - Trioraman askartelu (kolmion muotoinen näyttämö eri kohtauksista, kolmion seinät liimataan yhteen ja kohtauksia voi tarkastella) - kirjakassin koristelu ja tavaroiden kerääminen kirjan aiheeseen liittyen - mainokset (radio tai filmi) - podcast - kirjailijan haastattelu eläytymällä kirjailijan asemaan (miksi kirjailija on halunnut tämän kirjan kirjoittaa jne.) - lautapeliä kehittely kirjasta - fanifiktio: kirjan henkilöt seikkailemaan kirjan kansien ulkopuolelle - STEAM+kirjallisuus-projektit: tuotetaan pelejä ja välineitä, joilla kannustetaan lukemaan, tai suunnitellaan oma lukusoppi <p>c) Innostetaan muitakin luokkia (ja kouluja) mukaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - kuvataan kirjavinkkaukset ja jaetaan ne koulun Teamsissä kaikkien iloksi - messutyylisiä kirjavinkkauksia: kirjoja pöydillä ja niiden äärellä kirjan lukeneita oppilaita kertomassa kirjasta - koulun oma lehti/uutislähetys: julkaistaan kirjavinkkauksia tai oppilaiden kommentteja
---	---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> - kaupungin henkilökunta: Akkunan jutut (huono näkyvyys) - Kaleva, paikalliset jutut - Pedanetin verkkolehti? (Onko vielä olemassa?) - Oulun katunäyttöjen hyödyntäminen kirjavinkkauksessa - Infotaulujen käyttäminen kirjavinkkeihin koulun sisällä, oppilaiden omia tuotoksia myös - Tätätään @oulunkaupunginkirjasto koulujen postauksiin, kun on kyse yhteisistä jutuista kaupunginkirjaston kanssa - Koulujen somepostauksiin hästägit #OuluLukee #EuroopanLukevinKulttuuripääkaupunki. -> Kirjasto jakaa postauksia omalla kanavallaan. <p>d) Valtakunnallinen näkyvyys</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjastot.fi -postituslista (kirjaston tiedotteita lähettämiseen) <p>e) Kansainvälinen näkyvyys</p> <ul style="list-style-type: none"> - verkkosivut tulee tehdä myös englanniksi (Euroopan lukevin kulttuuripääkaupunki) - videosarja kulttuuripääkaupunkivuonna: Oulun koulukirjastot ja kouluilla tapahtuva lukutaitotyö, yhteistyö kaupunginkirjaston kanssa. Vähintään tekstitys englanniksi. Verkkosivuille näkyville videosarja. 	<p>2. Koulun aikuiset esimerkinä</p> <ul style="list-style-type: none"> - rehtori lukee satukirjaa keskusradiossa - opettajien lukemia kirjoja vitriiniin ja oppilaat arvaamaan, keiden lukemia ne ovat - opettajien lempikirjoja tulostettuna posterille - Iloa ja inspiraatiota kirjallisuudesta - iltapäivä henkilöstölle: kirjakahvila, opettajat antamassa vinkkejä lukemaan innostamisesta, jaetaan omia lempikirjavinkkejä, yksi lukee muille kirjaa salissa... <p>3. Eri ikäisten oppijoiden yhteen tuominen</p> <ul style="list-style-type: none"> - yhtenäiskoulussa isommat lukevat pienimmille - kirja-agentit (6-luokkalaiset) -> lukuteatteri, juhlien/kirjaston koristelu, viikon kirja -valinta, lukemista jne. - yhteiset lukuvälitunnit (pääsylippuna kirjastokortti tai pulpettikirja) - eri luokka-asteita yhteen tuovat jaksot: esim. Lumotut sanat - sanataidejakso kansainvälisellä koululla (mukana ala- ja yläkoulun suomen ryhmiä) <p>4. Erialaisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - ulkona lukeminen 	<p>3. Muita koko koululle sopivia lukuhaasteita</p> <ol style="list-style-type: none"> a) lasketaan luettujen kirjojen sivumääriä yhteen b) seurataan luettujen kirjojen kokonaispainoa (punnitus) c) kerätään lukemalla rahaa hyväntekeväisyyteen (esim. Punaisen Ristin materiaalit) d) yhdistetään luku- ja liikuntahaasteet <ul style="list-style-type: none"> - molemmat haasteet rinnakkain - lukuhaaste ja palkinto liikuntaan liittyviä (esim. pääsylippuja oululaisiin liikunta-alan yrityksiin) <p>4. Kotiväen osallistaminen</p> <ol style="list-style-type: none"> a) "Read with a Grown-Up" - lukukuuhaaste <ul style="list-style-type: none"> - lapsi/nuori etsii itselleen lukuparin (voi olla myös ikätoveri, jos sopivaa omaa aikuista ei löydy) - pari lukee määrääjassa mahdollisimman paljon itselleen sopivalla tavalla: yhdessä samaa kirjaa, erikseen omia kirjoja, yhtä aikaa omia teoksia... kaikki tavat hyväksytään! - lopuksi lasketaan luettujen sivujen määrä yhteen - esim. 10 aktiivisinta lukuparia palkitaan lopuksi (ja kaupungin tasolla 50 Oulusa koulusa - juhlavuoden hengessä?) 	<ul style="list-style-type: none"> - lukumaistiaiset: toimivat kirjavinkkauksina - Kirjastoreitin kautta onnistuneiden projektien jakaminen kaikkien opettajien kesken <p>d) Tukimateriaalia ja -sovelluksia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lukuklaanin tehtäväpankki: https://lukemo.fi/lukemo/wp-content/uploads/2019/08/Lukuklaani_K%C3%A4sikirja_Lukupiireihin.pdf - Lukutähti-sovellus - Lukulumo-sovellus - Book Creator -sovellus
---	---	--	---

<p>- Lukuflasmob: kutsutaan oululaiset Kiikeliin tai Ainolan puistoon. Kutsutaan koululaiset ja kaikki oululaiset kirjaa lukemaan. Kuvataan video ja dronekuvaa tuhansista lukevista ihmisistä. Musiikki yhdistettynä, lukulaulu. Näyttävyyttä, iloisuutta, Oulun hienoja maisemia kuviin. Syksyllä 2026? Voiko saada rahoitusta 2026-hankkeelta? EU-rahoitusta hankkeista?</p> <p>f) Ideoiden jakaminen opettajien kesken</p> <p>- Freed</p>	<ul style="list-style-type: none"> - lukuvälkkien järjestäminen saliin tai kirjastoon - Qridi: lukuhaaste - käytävälle kirjakärryjä, kirjankierrätyshyllyjä - STEAM mukaan: koululle lukunurkat käytäville (oppilaat suunnittelevat), valitaan teemat (esim. metsä, avaruus/tuli, vesi), seinämaalaukset (sisustusartesaani) nurkkiin, investointirahalla pehmopesät, lukuammeet, tyynyt, vanhempainyhdistys hankkii kirjoja, kirppiskirjoja, lukunurkka-apulaiset, sähköinen varausjärjestelmä - vierailut esim. Lumotut sanat - sanataidefestivaalilla (toukokuu) tai Oulun Muusajuhlilla (elokuu) sekä kirjaston tapahtumissa <p>5. Vierailijat</p> <ul style="list-style-type: none"> - kutsutaan oululaisia kirjailijoita (Mikko With, Päivi Koskela, Katri Rauanjoki) vierailemaan Lukuviikolla - lukumummu ja lukupappa käyvät lukemassa kirjoja tai runoja - lukukoiran vierailut <p>6. Määrärahojen jakautuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppikirjat vs. digilaitteet (lukutaidon vahvistaminen) - kirjastobudjetin yhdenmukaistaminen 		
--	---	--	--